

Velja po pošti:
za celo leto naprej .. K 50.—
za en mesec .. " 4.50—
za Nemčijo celoletno .. " 55.—
za ostalo inozemstvo .. " 60.—
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej .. K 48.—
za en mesec .. " 4.—
V spravi prejema mesečno .. 3.50—
Sobotna izdaja:
za celo leto .. " 10.—
za Nemčijo celoletno .. " 12.—
za ostalo inozemstvo .. " 15.—

SLOVENEK

Inserati:
Enostolpna petstvarsta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat .. po 50 v
za dva- in večkrat .. " 45 "
pri večjih naročitih primerem popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Enostolpna petstvarsta K 1.—
Izbija vsak dan izvenem delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirani pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Redna poštna hranilnica avstrijske št. 24.797, ogrske 23.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Izredno važni dogodki v zunanji politiki.

Važni posveti pri cesarju.

Dunaj, 26. septembra. Cesar je sprejel danes v avdijenci barona Hussareka in zunanjega ministra Buriana. Razgovor se je vršil o zunanje političnem položaju. Nato je sprejel Hussarek voditelje parlamentarnih strank. Poročal jim je o važnih dogodkih v zunanje političnem položaju. Za jutri so parlamentarni voditelji povabljeni k cesarju na važen razgovor.

Wekerle in Tisza poklicana k cesarju.

Budimpešta, 26. septembra. Danes bi se imel vršiti ob 4. popoldne važen ministrski svet o jugoslovanskem vprašanju. Dr. Wekerle je bil brzojavno poklican k cesarju. Zato je ministrski svet zboroval že ob 1. uri popoldne. In sicer je bilo na dnevnem redu poročilo o zunanje političnem položaju in o jugoslovanskem vprašanju. Dr. Wekerle in grof Tisza bosta sprejeta jutri od cesarja v avdijenci. Razgovor se vrši o preobratu v zunanji politiki.

Voditelji strank pri Hussareku.

Dunaj, 26. Podpredsednik Českega svaza poslanec Tusar je imel danes z baronom Hussarekom daljšo, zaupno konferenco o važnih zunanje političnih zadevah.

Dunaj, 26. Načelnik zveze nemško-nacionalnih strank poslanec dr. Waldner je prišel danes k ministrskemu predsedniku in imel z njim daljši razgovor. Po konferenci poslanca Tusarja z ministrskim predsednikom, se je v poslanski zbornici zvedelo, da bodo izredno važni zunanje politični dogodki najbrže že pred 1. oktobrom, ko se snide državni zbor, popolnoma spremenili sedanjí položaj.

Dunaj, 26. Sprejemi pri ministrskem predsedniku so trajali celo popoldne. Prišli so med drugimi naslednji voditelji parlamentarnih strank: Poslanec Tusar, profesor dr. Waldner, dr. Gross, Petrušević in Seitz, kakor tudi podpredsednik gospodarske zbornice knez Fürstenberg. Pod vtisom zunanje političnih odkritij, ki jih je podal ministrski predsednik, je profesor Waldner za jutri dopoldne brzojavno sklical predsedstvo zveze nemško-nacionalnih strank.

Parlament. — Kabinetna kriza.

Dunaj, 26. septembra. Po današnjih razgovorih voditeljev strank z ministrskim predsednikom so v parlamentu razmišljali, če ne bi bilo dobro, da bi za 1. oktober sklicana seja poslanske zbornice odpadla. Istočasno se pojavljajo vesti, da kabinet Hussarek ne bo več dolgo ostal na da se bo moral umakniti koalicijskemu ministristvu.

Dunaj, 27. septembra. V parlamentarnih krogih trdijo, da se ne bo zbornica vsled spremenjenega zunanje političnega položaja sestala 1. oktobra, ampak šele pozneje.

Dunaj, 27. septembra. Predsedstvo Českega svaza je brzojavno pozvalo svoje člane, naj pridejo koj s prvim vlakom na Dunaj. Istotako zboruje danes popoldne zveza nemških nacionalcev.

Koalicijsko ministristvo.

Dunaj, 27. septembra. Hussarek se stavlja pod pritiskom zunanje-političnega položaja koalicijsko ministristvo. Nemški nacionalci so zelo rezervirani nasproti tej Hussarekovi akciji.

Nemški cesar nenadoma odpotoval iz Kiela.

Kiel, 25. (K. u.) Cesar Viljem je odpotoval danes iz Kiela v Eckerförde k vajam čolne podmornikov.

Dunaj, 26. »Deutsches Volksblatt« poroča, da je cesar Viljem prekinil svoje bivanje v Kielu in je z ozirom na preobrat v zunanje političnem položaju nepričakovano odpotoval.

Hintze o dogodkih v Rumuniji in Bolgariji.

Berlin, 26. Danes je državni tajnik pl. Hintze poklical k sebi voditelje parlamentarnih strank in jim poročal o dogodkih v Rumuniji in v Bolgariji.

Preobrat Bolgarije.

Genf, 26. (K. u.) »Gazette de Lausanne« piše v svojem uvodnem članku od dne 21. t. m.: Bolgarski poraz diplomatičnega položaja za kralja Ferdinanda ne bo nič zboljšal. Nesreča pride redko sama. Nova nevarnost grozi. Zelo vplivni list »New York Times« uvaja akcijo, da bi pripravil Wilsona za to, da napove Bolgariji in Turčiji vojko, kajti, kakor meni omenjeni list, odločiti se je treba na celi črti. Prišel bo trenutek, ko nas bodo naši zavezniki vprašali: Ali ste za Srbijo, Rumunijo in Grško, ali boste te dežele izdali v korist Bolgarije?

Ameriški list bo s svojo kampanjo najbrže imel uspeh. Lahko je mogoče, da bo imel kralj Ferdinand kmalu enega sovražnika več. Potem se bo skrb, ki muči kralja, poostila in se bo pri Malinovu še bolj jasno pokazal preobrat k ententi.

Na glas lista »Manchester Guardian« ni bilo nobenega odgovora, ali značilen članek lista »Times« na bolgarsko adresno od 28. avgusta ostane v veljavi. Tam se glasi, da zavezniki ne bodo izdali Srbov, Grkov in Rumunov v bolgarsko korist. Če hočete mir, morate prinesiti dokazov za kesanje. Upajmo, da so te želje naše poslusi. Bo li poraz v Macedoniji privedel Bolgare do tega, da bodo stvar resno razmotrivali in šli vase?

Nevaren strateški položaj Bolgarije.

Dunaj, 27. septembra. Vsi današnji dunajski listi razpravljajo o predoru bolgarske boje črte in razmotrivajo strateški položaj, ki je nastal vsled dejstva, da so angleške čete vdrlle na bolgarska tla. »Zeit« prihaja do zaključka, da se bolgarsko umikanje, ki je združeno z velikanskimi izgubami, ni moglo ustaviti. Vsled slabih prometnih sredstev niso mogle centralne države priti Bolgarom na pomoč. Strateški položaj Bolgarije je resen in težak. Umikanje Bolgarov bo vplivalo tudi na albansko fronto. Bolgarsko ljudstvo, ki se nahaja že sedmo leto v vojski, je deprimirano. »Neue Freie Presse« opozarja na slabo žetev v Bolgariji, Bolgarom primanjkuje čevljev in bojnega materiala. In lačen vojak se ne more bojevati. Strateški položaj je sledeč: Štip je padel, sovražne čete stoje pred Strumico. Angleži na bolgarskih tleh. Bolgarsko ljudstvo je vsled vojske utrujeno.

»Arbeiter Zeitung« izvaja: Angleške čete stoje v Bolgariji. Dežela stoji nasproti sovražni premoči, katero bo težko več mogla ustaviti. Nevaren strateški položaj utegne imeti za posledico političen preobrat, katerega dalekosežnost se ne more še trenutno presoditi.

Nismo naprodaj.

Konec in neuspeh Tiszovega poslanstva. — Nejasnost položaja. — Grožnje koaliciji. — Sloga naroda v skupni zahtevi.

Zagreb, 26. septembra.

Mažari in Nemci so gradili vse svoje načrte na naši narodni neslogi na jugu. Zato jih je v dno srca vjedla misel narodnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Izdali so geslo: jugoslovanska falanga se mora za vsako ceno razbiti, ker je neprodiren zid nemško-mažarskim navalom. In poslali so nam na jug mažarskega viteza Štefana Tiszo, da izvrši to misijo in tako potem »reši« jugoslovanski problem. V uniformi avstrijskega polkovnika je hodil Tisza po naših vaseh in mestih in se pogovarjal z ljudmi iz inteligentnih in ljudskih krogov, povpraševal po »zelenem kadru« in grajal posamezne župnike, ker v pridigah ne goje v ljudstvu duha, ki mora vladati v vojnih časih. »Prečastiti« je v nemškem jeziku govoril enemu izmed župnikov, »ne pridigajte kot navaden duhovnik, marveč govorite z ljudstvom in če kaj važnega zveste, poročajte na merodajnem mestu; dvigajte patriotska čustva, pobijajte boljševiške ideje!« Drugod je zopet opozarjal na nevarnost srbstva in pravoslavja za hrvatstvo in katoliško vero. Kjer ni pomagala dobra beseda, se je razjezil, udaril s pestjo po mizi, zaškrpjal z aristokratskimi zobmi, bil z ostrogami po tleh in je grozil — jugoslovanski hidri, kateri treba streti glavo.

A kakor je Tisza tudi prevejan diplomat, v svojem srdu le ni mogel prikriti prave svrhe svojega poslanstva. Jasno in bistro je priznal v Sarajevu pred našimi narodnimi poslanci, da je cilj njegove akcije, da loči Hrvate in Srbe in oboje od Slovencev.

No, to Tiszovo potovanje je bila samo poteza avstrijske in mažarske politike z ozirom na jugoslovanski problem, a končni uspeh bo pokazal, da ta poteza ni bila samo čudna, nego tudi polna ironije in smešnosti. Kajti minili so časi, ko so splošna narodna vprašanja reševali srednjeveški fevdalci, osedlani z oblastjo.

Pa ker se je Tisza že hotel na lastne oči in ušesa prepričati, je vsekakor storil prav, da se je odločil za to potovanje, ker se je v resnici dobro — informiral. Videl je, da za mažarski načrt ne more pridobiti niti psa ne mačka, ker so se vsi do edine enega samega mohamedanca izjavili proti mažarskim kombinacijam z Bosno.

Tiszovo potovanje je bilo tako dobra preizkušnja za našo narodno zavednost, ker se je tu pokazala sloga in edinstvo srbskega in hrvatskega naroda. Ta složni nastop Srbov in Hrvatov v Bosni za celokupnost našega naroda je osupnil Tiszo in zato je prišlo do tako dramatičnih prizorov, kakor smo jih gori omenili. Bosna je prva najdostojnejše izpregovorila, ona je jasno in bistro po svojih zastopnikih izrekla, da je sestavni del edinstvenega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov in da vidi svojo rešitev v zedinjenju in samostojni državi Jugoslovanov.

Nič boljše ni Tisza opravil v Hercegovini. V Mostarju je hotel pridobiti ljudi za ogrsko rešitev bosenskega vprašanja, opozarjajoč posebno katoličane na privilegije, ki jih dobe Hrvati in na srbsko nevarnost. Najodločnejše in najdostojnejše je odgovoril na to franciskanski provincijal fra David Nevestić. Najprej je opozoril Tiszo na politiko Mažarov nasproti Srbom v Bosni pred vojno in ga vprašal, odkod ta izpremembra. Grof Tisza je nato samo zmignil z rameni in ko se je velečastiti provincijal, dokazujoč potrebo, da se Hercegovina združi z ostalimi jugoslovanskimi deželami, skliceval na hrvatsko državno pravo, je Tisza odgovoril: »To je samo izraz!« Provincijal mu je nato odvrnil: »Potem je tudi ogrsko državno pravo samo izraz.« Grof Tisza je nazval provincijala preveč radikalnim, dočim je le-ta takoj iz početka naglasil, da ne govori samo v svojem imenu, marveč v imenu vseh hercegovskih Hrvatov.

V enakem smislu sta mu govorila tudi dr. Mazzi in podžupan Smoljan, kar je Ti-

szo tako razdražilo, da je začel s pestjo tolči po mizi in groziti z uničenjem jugoslovanskega gibanja. Kakor učitelj v šoli nasproti neubogljivim otrokom.

In tako se je Tisza vrnil iz Bosne-Hercegovine razočaran z velikim neuspehom in prepričanjem, da je Bosna za Mažare izgubljena.

No, kljub temu se zdi, da se Mažari še nočejo odreči prisvojevanju Bosne, kar se najbolje vidi iz pisanja njihovega časopisa, a v drugi vrsti tudi iz tega, ker hočejo na Hrvatskem za vsako ceno izzvati krizo, prepričani, da bodo s tem koristili ugodni rešitvi svojih načrtov. Iz vsega se danes jasno vidi, da je banska kriza, ki jo žele Mažari, vsekakor v nekakem odnosu z rešitvijo jugoslovanskega vprašanja. A končno se je to jasno pokazalo za časa Tiszovega potovanja. Mažari hočejo imeti v času, kakor dobro pravi glasilo saborske večine, ko se rešuje jugoslovansko vprašanje, na banski stolici človeka, ki bi zastopal njihove koristi, bil eksponent njihove politike. Koalicija, zvesta svojemu načelu, se odločno upira takemu eksperimentu ter je pripravljena opustiti svoj dosedanjí položaj, ako bi jej hoteli oktroirati bana iz Pešte. Izmed vrstic njenega glasila in iz čestega pozivanja na narodno zavednost in čvrsto falango se jasno vidi, da se koalicija pripravlja na vsako eventualnost. V tem slučaju ni dvoma, da se bode združil ves narod ter bodo sovražniki jugoslovanskega gibanja ravno nasprotno od tistega, za čemer so težili; namesto da bi narodne vrste razcepili, jih bodo le še bolj zbližali, le še povečali voljo v boju za narodni obstanek. Kakor se sliši, se sedaj v kratkem prično posvetovanja na Dunaju in v Pešti ter bodo zaslišali razne politike. Čeprav je ta korak odveč, ker je Bosna že pokazala, kako misli ves narod, je dobro v toliko, da se bodo merodajni faktorji prepričali, da je doba eksperimentov minula in da danes ni druge rešitve, nego izpolnitev narodnega zedinjenja v eno državo. Tega se zaveda ves narod in od tega za živo glavo ne odstopi. Etna.

»Arbeiterzeitung« piše v uvodniku:

Nikaka rešitev jugoslovanskega vprašanja ni mogoča, ki ne izhaja iz volje jugoslovanskih narodov in njihovega hrepenenja — ki se je zgostilo v najmočnejšo odločnost — po zedinjenju in neodvisnosti. Ob tem je še zmerom dovolj prostora za varstvo interesov, ki jih imata na jugu tako Avstrija kakor Ogrska; Jugoslovani so tudi dolžni, da se o teh interesih, ki jih je ustvaril gospodarski razvoj mnogih desetletij, mirno-sodno pogajajo. Cemu sploh ta praznovrni strah pred samoodločbo narodov, ki izraža le mnenje, da bi mogla ta samoodločba dovesti edino-le proč od Avstrije in Ogrske? Če je za razvoj Jugoslovanov v tej državnosti res tako izborna preskrbljeno, kakor se vedno zatrjuje: kakaj naj ne bi potem pričakovali, da se bodo Jugoslovani na poziv, naj odločijo o svoji usodi, veselo odločili za Avstrijo-Ogrsko? A to bi moral že pač vsakdo umeti, da se ti narodi na jugu ne bodo dali trajno goljufati za tisto, kar je vsakemu narodu prvo: za pravico do narodnega zedinjenja, za pravico, da se vladajo sami in niso podrejeni nobenemu tujemu gospodstvu. In sedaj prevdarimo Tiszov načrt, da naj ostaneta Bosna in Hercegovina še dalje ločeni od ostalega Jugoslovanstva, da še več, da se pripojita Ogrski, torej podvržeta mažarskemu vladohlepu, ki teorijo o manjvrednosti »narodnosti« na Ogrskem čisto neprikrito oznanja! Ako bi hoteli veliko vprašanje, ki je za miren razvoj narodnostne države največje važnosti, rešiti s stališča mažarskega imperializma, ne bi bil to le zločin na Jugoslovanih, marveč naravnost samomor: ker bi bila s tem vera v Avstrijo, vera, da je v narodnostni državi vsem narodom zajamčena možnost nemotnega narodnega razvoja, končno-veljavno pokopana. Kdor sanja o gospodujočih narodih v narodnostni državi, je bedak in samo kaže, da so mu resnične potrebe in dejanske možnosti narodnostne države docela neznane. Samo eno možnost ima narodnostna država, da se ohrani

ni v viharjem času: da dá vsem narodom svobodo samostojnega razvoja in od nobene ne zahteva žrtve za skupnost, katerih bi drugi, privilegirani narodi nikoli ne hoteli doprinesiti.

Toda za tako preosnovno narodnostne države so ljudje Tiszove vrste nesposobni in nerabni. Pač bi bil že čas, da se stari dobi z njenimi privilegiranimi idejami, z vso nadvlado predsodkov odpovemo tudi v ljudeh, da vso nesrečno politiko moči pokopljemo in se brez pridržka in pomisleka postavimo na stran narodov. Le potem bi mogli pregnati težke nevarnosti, ki se zbirajo nad narodnostno državo.

* **Spomenico**, ki so jo izročili grofu Tiszi ob njegovem obisku v Sarajevu bosenski Hrvat, Srbi in Slovenci, je za Slovence podpisal monsignor Cankar. Tako poroča dopisnik »Pester Lloyd«.

* **Pozni opomini Hussareku.** »Information« priobči članek proti ogrskim nakanam na Bosno in poziva ministrskega predsednika, naj sedaj tudi Ogrom pokaže zobe: »Ravno z ostrim opozicijskim stališčem nasproti avstrijskim pobledom Ogrske more pripomoči, da se v državnem zboru strnejo politične moči, kar se nobenemu njegovih zadnjih predhodnikov ni posrečilo. Da bodo Jugoslovani kakor en moč nastopili proti razkritim ciljem Ogrske, leži na dlani; z njimi bodo šli čehi; Poljaki, tudi Skarbekovega in Glatinskijevega kova, jih pač ne bodo pustili na cedilu.«

* **Nemškonacionalni poslanci in jugoslovansko vprašanje.** Zveza nemškonacionalnih strank oficijelno izjavlja, da je vest, ki so jo pred nekaj dnevi prinesli listi, češ, da bi bili v nemškonacionalnih krogih pod pogojem, da Ogrska odstopi prvotno nemška okrožja Požun, Eisenstadt, Sopron in Sobotica, pripravljeni, da prepuste Bosno Ogrski, — docela izmišljena. Odgovorni nemškonacionalni politiki se gibljejo v čisto drugi smeri.

* **Potovanje grofa Tisze.** Grof Tisza je došel v Budimpešto. Na vprašanje nekega poročevalca, v kakšni zvezi je bilo njegovo potovanje z jugoslovanskim vprašanjem, je grof Tisza odgovoril: »Bil sem v čisto drugi uradni misli tam doli. Seveda sem prišel s posameznimi osebnostmi v stik, ali le kot zasebnik. V jugoslovanskem vprašanju nisem imel nobenega poverila. Svoje nazore o tem bom sporočal, ko bo prišel čas za to. Toliko pa lahko že sedaj rečem, da bo vse, kar se godi in se bo še zgodilo, v interesu Avstrije, kakor Ogrske. Zato moramo to vprašanje razpravljati v popolnem soglasju.« Tisza se bo od tu podal na Dunaj, da bo poročal cesarju.

Hertling obsodil — cenzuro.

Berlin, 26. septembra. (K. u.) Glavni odsek državnega zbora je nadaljeval danes razpravo o splošnem političnem položaju. Začetkom se je nastopil

državni kancler grof Hertling, ki je izvajal:

O pristojbi, ki so jih izvajali vsi govorniki proti uporabi cenzure in postave o družtvih in o shodih, moram priznati, da so povečini opravičene. (Medklci: »Čuj! Čuj!«) Če so tudi v gotovih poveljstvenih okrajih izdali prepovedi, da se na shodih ne sme govoriti o volilni predlogi, in sicer velja ta prepoved tako njenim nasprotnikom in prijateljem, morejo zdaj državni kancler in vrhovne civilne oblasti zveznih držav le obrazlagati svoje nazore vojaškim oblastim, ki edino odločujejo. Pooblastil, ki jih je oblegovalna postava dala izvršujoči oblasti, po mojem nazoru ne smemo majati, kakor delajo tudi v ostalih vojujočih se državah, da celo v nevtalnih državah temeljem starih ali za slučaj vojske posebno izdanih postav. V zvezi z vojsko je, da morajo imeti oblasti pooblastila za vzdrževanje miru in reda. Pod vtisom dogodkov, ki so zelo občutljivo vplivali, sem se prepričal, da se morajo pri daljši dobi vojske določiti izrednega pooblastila glede na cenzuro, društveno in shodno postavo bistveno spremeniti. Izvajati se mora to-le: Pristojnost vojaških poveljnikov se mora primerno omejit ali se pa mora spremeniti sedanja postavodaja v tej meri, da se bodo razsodile naloge, ki so bile do zdaj nakazane zgolj vojaškim oblastim, med nje in civilne oblasti, katerim so bile v mirnih časih poverjene in če ne kaže prideliti zadostnega števila meščanskih elementov vojaškim oblastim, ki so poklicane, da odločujejo. Nikakor ne odklanjam upravičenih pritožb, odločno bom marveč vplival na to, da se upravičenim pritožbam ugodi. Prosim Vas pa tudi, da opustite vse, kar Vas loči in da se združite. Rekel sem že predvčerajšnjim: Saj zasledujemo vsi le smoter in koristi: varstvo domovine, nene neodvisnosti in sposobnosti razvoja. Dosegli ga bomo le, če tudi v notranjosti trdno in složno držimo skupaj. Če se to zgodi, ga dosežemo. (Pritrjevanje.)

Proti demokratizaciji.

Poslanec grof Westarp (konservativec) je izvajal: Notranja politika povzroča nevoljo in malodušnost. V imenu konservativcev mora predvsem opozarjati na to, da sta način in obseg nasilnega gospodarstva vznevoljili in ogorčili in naj se o vzroku ne varjamo. Sedanje zasedanje odseka je škodljivo, ker se je uvedlo časopisje v znamenju krize. Namen nastopa je demokratiziranje in demokratiziranje. Govornik je prepričan, da podaljšuje vojsko vsak korak in vsako stremljenje na poti k dedokratiziranju. Naval na vojnega ministra ni utemeljen. Parlamentariziranje nasprotujemo pred vsem za to, ker široke kroge in ne brez vzroka zelo skrbí, da nas povečani vpliv socialne demokracije končno pripelje do miru za vsako ceno.

Poslanec baron pl. Gamp (nemška frakcija) je izjavil, da zdaj parlamentariziranje ni mogoče. Alzacija Lorena naj se priklapi Prusiji.

Za samoodločbo nemškega naroda.

Poslanec Lederbour (neodvisni socialni demokrat) je izjavil: Položaj se mora pojasniti v javni seji državnega zbora in predlaga, naj se kmalu skliče. Vojaškobirokratični vladni način je povzročil že dovolj nesreče, zato se ne more dlje držati. Nemško ljudstvo naj samo odloči, kako naj se vlada. Kancler se je s svojo današnjo izjavo približal splošno izražnim željam.

Zaupna seja.

Popoldne so se člani odseka zaupno posvetovali z državnim tajnikom zunanje urada, nakar se je nadaljevala javna odsekova seja.

Izjava zastopnika Poljakov.

V popoldanski seji glavnega odseka državnega zbora je izvajal poslanec Seyda (Poljak): Poljaki smo nasproti vladni krizi hladni. Tudi mi se zavzemamo za primerno parlamentariziranje in demokratiziranje, ker se borimo proti birokratičnemu vojaškemu sistemu. Po celi preteklosti sedanjega kanclerja smo imeli pričakovati, da bo odločno nastopil proti omenjenemu sistemu, a ostalo je vse pri starem. Stavek, ki ga je spregovoril kancler: »Glede na postopanje z narodnimi manjšinami je naša vest mirna,« ni potrjen, če si ogledamo postopanje s Poljaki.

Če hočemo, da dosežemo sporazumni mir, moramo po njem uravnati tudi politiko. Brestski in bukreški mir nista sporazumna mira. Rusija odcepitve Ukrajine ne more trajno prenašati. Nevzdržljiva je pridelitve poljskih delov Litvi. Regentstvo in državni svet v Poljski nimata pravic, ki bi jih morala imeti; vlada vojaški guverner. Obljuba državnega tajnika pl. Hintzeja, da se bodo izpolnile želje Poljakov, je razveseljiva, če se bo spoštovala pravica o samoodločevanju ljudstva. Pri ureditvi vprašanja Poljske niso prizadete le osrednje velesile, marveč cela Evropa, na kar naj se osrednje velesile ozirajo. Izvajanja kanclerja o zvezi narodov so simpatična. Povsod se mora uveljaviti nazor, da nima noben narod pravice zatirati drugi narod.

Razprava se je nato odgodila na jutri.

Glasovi časopisja o Hertlingu.

Berlin, 26. septembra. Današnji kanclerjev govor je stranke večine precej pomiril, le socialni demokrati sodijo, da kriza traja. Pričakuje se, da bodo, ko se novembra snide parlament, predložili večinskimi strankam skupen program o parlamentariziranju vlade in o drugih zadevah.

Amsterdam, 26. septembra. »Reuter« poroča: Angleški listi se norčujejo iz Hertlingovega govora. »Westminster Gazette« piše: Zveze narodov ne sme spraviti v slab glas okolnost, da jo prirejajo v približnišču trpečega militarizma.

Napetost med Hertlingom in vojnimi ministrom Stelnom.

Berlin, 26. septembra. »Vorwärts« poroča: Ko je izšel meseca julija odlok vojnega ministra, s katerim so prepovedali shode v korist mirovne resolucije državnega zbora, so odredili, da se morajo vsi odloki vojnega ministristva prej predložiti kanclerju, da jih potrdi. To je vojnega ministra pl. Steina zelo vznevoljilo in ni niti prišel v glavni odsek državnega zbora, ker se je zbal viharja, s katerim so ga nameravali sprejeti.

Slovensko gledališče.

K otvoritvi dramske sezone.

Prvotno za otvoritveno predstavo določeno Fr. S. Finžgarjevo dramo »Naša kri« je tukajšnje c. kr. policijsko ravnateljstvo prepovedalo, zato je gledališki svet določil Fr. S. Finžgarjevo velepriljubljeno, iz polpretekle dobe našega kmečkega naroda zajeto ljudsko igro »Divji lovec«. Pisatelj je podal v tem svojem dramatskem prvenecu napetega dejanja bogato sliko iz življenja naših dedov ter je nanizal celo vrsto krepkih, polnokrvnih, pristno naših značajev. Ker nastopajo poleg solistov tudi vočje skupine, je Finžgarje-

va drama za režiserja in za igralce, kakor tudi za komparze velehvaležna umetniška naloga. Po preteku sedmih let nastopi v naslovni ulozi drame Hinko Nučič, ki je v tej ulozi že pred leti žel velike uspehe; dalje nastopijo iznova prvič ga. Berta Bukšekova, doslej član varaždinskega kazališta, naši dobri znanci gg. Danilo, Povhe, Daneš, Rasberger, Prek, gospa Juva nova, gđ. Vera Danilo va in dr. Kot novi člani pa se predstavijo našemu občinstvu gđ. Ljuba Marjanovič-Markova v ulozi Majde iz ugledne zagrebške rodbine, ki je študirala pri g. Hinku Nučiču eno leto dramsko šolo ter g. Strniša, talentirani domačin, in Hrvat Leljak, učenec g. Nučiča.

V igri nastopa tudi zbor, prepeva joč narodne pesmi in predstavljajo skupno s komparzi, gojenci in gojenkami dramatične šole na narod v pestrih narodnih nošah. Da damo prve večeru, ko se pojavi na deskah našega gledališča domača drama, tudi zunanje čim najbolj mogoče slovesen narodni značaj, je želeti, da se udeležijo tudi naše dame predstave Finžgarjevega »Divjega lovca« v narodni noši!

Repertoar našega gledališča.

V nedeljo, dne 29. t. m. se otvori dramska sezona. Celoletni, torej tudi pevsko glasbeni naš gledališki aparat začne delovati šele sredi prihodnjega meseca. Vendar je umestno, da seznanimo naše literarne in umetniške kroge ter vse za narodno gledališče v Ljubljani toli vneto občinstvo že danes z načeli, ki so in bodo vodili gledališko ravnateljstvo pri sestavljanju dramskega, opernega in operetnega repertoarja za sezono 1918-1919 — z načeli, ki ostanejo v bistvu pač trajno veljavni za naš Talijin hram.

Gledališki svet, ki je sestavljen iz literatov, glasbenikov, umetnikov in gledaliških veščakov in ki ima za glavno nalogo sestaviti in nadzirati repertoar, je naznačil upravnemu svetu Slovenskega gledališkega konsorcija svoja načela, ki se glase:

Gledališki svet se je pred vsem bavil s sestavo dramskega repertoarja za prihodnjo sezono ter se pri tem izrekel za načelo, da mora Slovensko narodno gledališče v prvi vrsti vpoštovati imenitnejša slovenska dela in šele v drugi vrsti svetovna dela drugojezičnih književnosti. Zato je sprejel v repertoar slovenske, dalje srbohrvaške, češke, poljske in ruske drame, nekaj francoskih, angleških, nordijskih in nemških iger. Gledališki svet se je v velikih potezah — toda ne obvezno, da se ne bi smel repertoar izpremeniti, oziroma izpopolniti — sestavil repertoar za gledališko sezono 1918-1919.

Gledališko vodstvo pa naj po svoji razsodnosti v tem repertoarju izbira igre tako, da se bodo poleg težkih dram uprizarjale tudi lažje stvari (vesele igre, burke) literarne vrednosti.

Manj se je ukvarjal Gledališki svet z opernim repertoarjem, ker je bil mnenja, da prihajajo v poštev največ opere iz prejšnjih sezon; vendar pa se je tudi pri operah postavil na stališče, da je treba v prvi vrsti gojiti slovenske, v drugi vrsti francoske, italijanske, nemške in druge.

Glede operet je sklenil gledališki svet, da za plitvo blago dunajskih skladateljev v Slovenskem narodnem gledališču ne sme biti prostora; pač pa naj operetni repertoar obsega resnično dobra dela, kakršna so na primer: operete Straussove in Offenbachove. Kazalo bi seveda tudi gojiti operete slovenskega izvora, toda teh, žal, ni ravno veliko na razpolago.

Gledališki svet je nadalje sklenil opozoriti ravnateljstvo Slovenskega narodnega gledališča na posebno važnost dobrih ljudskih predstav ter se je tudi izrekel za to, da bi se po Veliki noči uprizarila kaka pasijonska igra literarne vrednosti.

Nič manj važne se ne zde gledališkemu svetu ob nedeljah predstave za mladino, ki naj bi se prirejale ob nedeljah in praznikih popoldne. Tudi v tem oziru je sestavil repertoar, ki pa se seveda lahko še primerno izpopolni.

Končno gledališki svet priporoča sl. upravnemu svetu Slovenskega narodnega gledališča, naj prireja tudi take igre, ki se lahko uprizarjajo po odrih na kmetih in naj o vsaki taki predstavi še posebe obvesti »Slovensko krščansko socialno zvezo«.

Ta načela so torej gledališkemu ravnateljstvu merodajna, ki jih bo skušalo kolikor dopuščajo razmere, izvrševati v največjem obsegu in umetniški dovršenosti.

Bolgari se umikajo.

Angleške čete vkorakale v Bolgarijo.

London, 26. (K. u.) Uradno se poroča: Angleške čete so vkorakale nasproti Kešturini v Bolgarijo.

Bolgarsko uradno poročilo.

Sofija, 26. (K. u.) Uradno: Zahodno od Vardarja korakajo naše čete v njih novo postojanko. Sovražnik je okrepil svoj su-

nek proti Štipu. Na ostali fronti se bijejo krajevni boji, ki so brez vsake važnosti.

Angleško uradno poročilo.

24. septembra. Zasledovanje umikajočih se Bolgarov na fronti Bitoli-Dojran se nadaljuje. Angleško-grške čete so dosegle četo Passarli-Furka Smokvica, kjer so v stiku s francosko-grškimi četami. Naša konjenica prodira ob Strumici. Zaplenili smo 3 15cm topove, 1 gorsko baterijo, 1 žaromet in nekaj poljskih topov.

Francosko uradno poročilo.

24. septembra. Zasledovanje se nadaljuje na celi fronti Bitoli-Veleš. Sovražni oddelki se v največjem neredu umikajo proti Velešu, atipni in Strumnici. Na levem krilu potiskajo zavezniške čete, ki nastopajo z bitolijske fronte, sovražnika proti albanskim cestam. Francoska konjenica je 23. t. m. prijezdila v Prilep. Mesto je našla nepoškodovano in se je polastila ogromnih zalog. Dalje severno so francosko-srbske čete prekorale cesto Prilep-Veleš. V središču so srbske čete, ki so na večih nepoškodovanih mostovih prekorale Vardar, zasedle veliko mostišče severno od reke. Smo v posesti krajev Emiš, Oba, Karabdzali, Voychen in Zbirli. Na desnem krilu so zavezniške čete, ki prodirajo na obeh straneh Vardarja, dosegle črto Petrove-Pardovice-Chinarli-Kargogular ob Dojranskem jezeru. Število ujetnikov raste neprestano. Povsod smo našli znatno, čisto nedotaknjeno vojno opremo. Dne 22. septembra smo zaplenili deset težkih topov. Pri Krivolaku so Srbi poleg že sporočenega plena ugrabili nova letala in avtomobile ter znatne zaloge bencina in živil.

Prebita bolgarska fronta.

Dunaj, 26. septembra. S poučene strani se poroča: Precej natančna poročila vojnih vodstev entente in Bolgarije dovoljujejo natančni pregled o vojaškem položaju na makedonskem bojišču. Bojne sile entente so tam podvezle 14. t. m. velikopotezno ofenzivo. Smer sunka je prvotno merila proti ozemlju med Vardarjem in albanskimi jezери; od jezer ni daleč naša albanska fronta. Omenjeni sunek je že prvi dan vtisnil bolgarsko fronto.

Bodoči dan se je posrečilo bojnim silam entente, da so vpadališče razširili proti vzhodu in končno se je izpopolnil vpad v prebitje. Ententa je dosegla to s svojo premočjo vojnega blaga. Posrečeno prebitje je celo entento presenetilo in je zato poslala hitro rezerve v boj k Vardarju v zahodni smeri, da prisili bolgarsko fronto k umiku. Čez nekaj dni se je pričel umik cele bojne sile Bolgarov, ki se še ni ustavil. V težavnem ozemlju brez potov Bolgarom ni bilo mogoče rešiti znatnega dela svojega materiala, bolgarska armada je izgubila tudi veliko ujetnikov.

Stanja bolgarske armade ne moremo označiti, da je zelo ugodno, in to tem manj, ker omejujejo stremljenje pomagati Bolgarom slaba prometna sredstva. Ako presojamo položaj, si moramo predočevati, da je bolgarska fronta v zvezi z našo fronto v Albaniji. Italija je izvedla svojčas sunek na našo fronto v Albaniji; po začasnem umiku se nam je posrečilo, da smo zopet vzeli točke, ki smo jih bili izgubili. Znano je, da je bila Albanija vedno bojišče sekundarne važnosti in da nismo nikdar iskali tam odločitve. Na veselje Italijanov o njih začetnem uspehu na tem ozemlju se zato nismo ozirali. Dalje opozarjamo, da tvorijo celo bojno ozemlje v Albaniji močvirja in puste pokrajine. Sodimo, da bodo dogodki v Makedoniji kmalu učinkovali na našo albansko fronto. Pri ukrepih, ki se bodo ukrenili, ne bo šlo za ozemlja, ki igrajo glede na prehrano kakšno vlogo.

Novi boji na Francoskem.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 26. septembra. Uradno:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

Boji na predpolju so se bili na nižini Lyse, severno od prekopa La Bassée in pri Moeuvresu.

Vojna skupina kraljeviča Ruperta.

Silnem sovražnemu ognju jugovzhodno od Epéhyja in pri Bellicourtu so sledili delni sunki, katere smo odbili.

Med potokom Omignon in Sommo je sovražnik nadaljeval svoje napade. Prvi naskok je omagal v osredotočenem ognju našega topništva in pehote. Težišče dopoldanskih napadov, ki so jih večkrat ponavljali, se je nagibalo proti višini, ki leži med Pontuetom in Gricourtom. Sovražnik se je nekaj časa ustalil na njej, s protisunkom smo mu jo zopet vželi. Francoz je popoldne nastopil med Francillyjem in Sommo z močnimi novimi napadi, ki smo jih odbili, izvemši malih vpadalnih mest. V zadnjih dveh dneh smo tam ugrabili nad 200 ujetnikov.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

S krajevnim podjetjem, ki smo ga izvedli severno od Allemanta (med Ailetto in Aisno) smo ugrabili ujetnikov. Severno od Vaillyja smo odbili delne napade, ki jih je izvajal sovražnik.

Vojna skupina vojvode Alberta.

Vzhodno od Mozele smo zavrnili delen sovražni napad. Čete 31. deželno-

bramborske brigade, ki se tam vojskujejo, so ugrabile povodom izvedenega protisunka 50 Francozov in Američanov.

Iz srede sovražnih skupin, ki so napadle Frankobrod ob Meni in Kaiserslautern, smo sestrelili 7 letal.

NEMŠKO VEČERNO POROČILO.

Berlin, 26. zvečer. Uradno:

V Champagni, med Argoni in Mozo so se pričeli po enajsturni pripravi z ognjem na široki fronti francoski-ameriški napadi. Predor smo prepričali. Boj za naše postojanke traja dalje.

Francosko uradno poročilo.

25. septembra popoldne. Ponoči je delovalo topništvo pri St. Quentinu in med Ailette in Aisno. Nemški napadi pri selu Oisy so popolnoma omagali. Na fronti ob Vesli se bi je topovski boj precej živahno. Francozi so odbili nemške presenetljive napade v Champagni in v Loreni. V Loreni so izvedli Francozi z uspehom vpad v nemške črte.

25. septembra zvečer. Vzhodno od St. Quintina so francoske čete v zvezi z angleško armado zjutraj vnovič napredovale. Polastile so se krajev Francilly-Selency, L'Épine de Dallon in vasi Dallon kljub odločnemu odporu Nemcev. Nekoliko južno so Francozi prenesli svoje črte do zahodnega roba Giffécourte. Francozi so ujeli več kot 5000 ujetnikov in ugrabili veliko število strojnih pušk. Na fronti ob Vesli se je Nemcem med hudimi napadi posrečilo, da so se pri Glenne v izpostavljenih postojankah Francozov ustalili. Protisunek francoskih čet je njih črte popolnoma obnovil.

Jesenska ofenziva entente.

Berlin, 25. septembra. Tu računajo z velikim napadom entente, ki jo namerava izvesti na zahodu že jeseni. Napadi, s katerimi so pričeli v Palestini in jih nadaljujejo v Italiji, se bodo končali s skupno velikopotezno ofenzivo Francozov, Angležev in Američanov.

Američani na zahodni fronti.

Curih, 25. septembra. »Züricher Zeitung« poroča iz Washingtona: General March, načelnik generalnega štaba, je naznanil, da je preseglo število ameriških vojakov, ki so na fronti, 1.750.000 mož.

Izjava maršala Focha.

Baseli, 26. maršal Foch je izjavil pariskemu zastopniku »Basler Nachrichten«: Pri Reni se ne stojimo, toda prišli bomo tja, če bomo imeli dovolj časa. Nemci se bodo branili, toda mi bomo svojo akcijo nadaljevali.

Novi francoski maršali.

Haag, 26. septembra. »Nederland« poroča iz Pariza, da bodo povišani v maršale tudi generali Petain, Castelnau in Fayolle.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 26. septembra. Uradno: Nobenih večjih bojev.

Armado povelje generala Diaza.

Curih, 25. septembra. »Morgenzeitung« poroča: Generalisimus Diaz napoveduje povodom dunajske note zadnje silne napore, ki bodo omogočili, da se bo dosegel mir. Generalisimovo armado povelje se tako-le konča: Mir se bo izbojeval na bojišču. Odločilo se bo v kratkem. Hrabrost in srčnost vodita k miru.

Hrvatska za Dalmacijo.

Zagreb, 27. sept. 1918.

Prehrana Dalmacije je zagotovljena. Potrebno hrano ji bo dajala Hrvatska, ki bo dala 3000 vagonov žita. Tako bo rešena Dalmacija lakote in oderuštva. Vse to je delo hrvatskega bana Mihalovića.

Politične novice.

Delegacije. Pododsek vojnega odseka za armadne in mornarične dobave ima 8. oktobra ob 5. uri popoldne sejo. Dnevni red: Kmetijske dobave.

Nadaljevanje posvetov o vprašanju Poljske. Dne 24. t. m. so se pričeli v Berlinu razgovori o vprašanju Poljske; avstrijsko ogrsko vlado zastopati pri posvetih poslanik pl. Ugron in ministrski svetovalec vitez pl. Boschan. — »Gazetta Poranna« poroča, da se je Kucharzewski več časa uradno posvetoval z grofom Ronikierjem, ki je zopet odpotoval v Berlin.

Za apostolskega vikarja in misijonskega škofa v Kasaiju, s sedežem v Lusambo, je papež imenoval p. Avgusta Declercq, ki je bil ob izbruhu vojne regens duhovskega semenišča v Löwen.

Nunclatura v Pekingu. »Times« poroča, da je kitajska vlada izjavila, da dokler traja vojna, ne bo sprejela papeževga nuncijskega, marveč le papeževga namestnika, ki se bo pečal z izključno verskimi interesi.

Orlando se vrnil v Rim. Curih, 25. »Morgenzeitung« poroča iz Lugana: Italijanski ministrski predsednik Orlando se je vrnil včeraj iz Pariza v Rim. S Clemenceaum je imel važen posvet o vojaških akcijah, ki se jih je udeleževal tudi maršal Foch.

Profesor Förster proti vojnim hujšakem v krščanskem taboru. V svojem najnovejšem delu »Weltpolitik und Weltgewissen« obračunava monarhistični vsehsvetovni profesor Förster na oster način s tistim »krščanstvom«, ki se izreka za nasilni mir. Posebno pri-

jema »Köln. Volkszeitung«, o kateri pravi, da njen zgrad kaže, da so v vseh narodih »najtrdovratnejši vojni hujšaki« in ljudski razdraževalci, pravi materialisti blodnje moči, na krščanski strani. Dalje pravi: Popolnoma enostransko uče in navajajo ljudi, kako se more pridobiti, ohraniti ali upostaviti mir z ljudmi in zakaj ima to mirno delo odločilen metafizičen pomen — na to vprašanje dajejo docela nezadosten odgovor. Zato je danes mišljenje mnogih kristjanov o človeških sporih in njih rešitvi bolj nekrščeno nego mnogih nekrščeni. In zato danes ni malo resnih kristjanov, ki so lačni krščanske svetovne politike svoje krščansko glasilo zamenjali s socialno-demokracijem, ker njihova anima christiana nekrščanskega hujškajočega pisanja lista, ki naj bi zastopal hojo za Kristusom, ni mogla več prenašati in ker so izkusili, da je delavski list njihovega krščanskega čuvstvanju nasproti sedanjim svetovnim stiski bliže, nego krščanski list, ki je s svojim nekritičnim obsojenjem nasprotnikov in ravnotako nekritičnim oboževanjem stvari lastnega naroda takorekoč neprestano izdajal »svetovno Srce Jezusovo«.

Lloyd George bolan. London, 25. Vsled bolezni mora stanovati Lloyd George na deželi; v Londonu je v zvezi potom telefona; dva zasebna tajnika sta vedno pri njem. Vsa vojna poročila in važne spise zunanjega ministrstva mu pošiljajo. Zdravniki zahtevajo, da se mora čuvati.

Portugalska Burianu. Iz Curiha se poroča: »Morningpost« javlja iz Lizbone: Odgovor portugalske vlade na avstrijsko mirovno noto baje izraža željo po miru, a le v sporazumu zaveznikov temeljem pravice svobode narodov.

Dnevne novice.

Umrl je v Novem mestu dne 26. t. m. zvečer kanonik Matija Erzar. Pogreb bo jutri, dne 28. septembra popoldne.

Smrtna kosa. Pri Sv. Antonu v Slov. goricah je 23. t. m. umrl vlč. g. župnik Anton Vraz, star 72 let. Rajni je bil pri svojih župljanih radi svojega priprostega, ljudomilega in vzornega značaja zelo priljubljen. Svetila mu večna luč!

Petdesetletnica domobranstva. Domobranstvo v kratkem praznuje petdesetletnico svojega obstoja. Vojaške oblasti sestavljajo imenik še živčih častnikov in moštva, ki so ob ustanovitvi služili pri domobranstvu. V Ljubljani živčijo bivši vojak te vrste se vabijo, da se do ponedeljka, dne 30. t. m. zglase v mestnem vojaškem uradu v »Mestnem domu«.

Radovljica. Dne 25. septembra se je poročila hči tukajšnjega okrož. zdravnika gđe. Marija Voves z c. kr. rezervnim nadporočnikom g. dr. Evgenom pl. Szendrey iz Szegedina.

Poročil se je v Mariboru g. Mirko Vauda, učitelj pri Sv. Marjeti ob Pesnici, z gđe. Marico Kovačič.

Domžale. Podružnica sv. Cirila in Metoda priredi v nedeljo, dne 29. septembra in 6. oktobra 1918 v Sokolskem domu ob 4. uri popoldne gledališko predstavo s sodelovanjem domažske godbe s sledečim vzporedom: 1. A. Nedved: »Zvezda«, poje pevski zbor. 2. Wagner: »Dunajska stražna parada«, koračnica. 3. O. Dev: »Pticka veselo nad hiško žvrli«. Poje pevski zbor. 4. Fr. v. Leibescher: »In usum«, polka. 5. Fr. S. Vilhar: »Lunice«, Poje pevski zbor. 6. Fil. Emaršič: »Domača zabava«, potpourri. 7. Dr. Schwab: »Vasovalci«, poje pevski zbor. — Krčmar pri zvitem rogu, burka v enem dejanju. »Pogodba«, burka s petjem v dveh dejanjih.

Dobrodelna gledališka predstava v Hrušici pri Ljubljani. Ljubljansko katoliško društvo rokodelskih pomočnikov bo priredilo v nedeljo, dne 29. t. m., ob pol peti uri popoldne v društvenem domu v Hrušici pri Ljubljani dobrodelno gledališko predstavo. Na vzporedno prireditve sta poleg govora in kupletov igri: »Dva gluha« in »Dva nočna čuvaja«.

Prodajna cena listkov za odgovor (coupons-réponse) znaša od 20. septembra 1918 dalje 70 vinarjev.

Ustanove za železničarje. Dohodki sledečih ustanov za vpokojene železničarje, brez ali z malimi pokojninami, oziroma njih vdove in sirote so razpisani: 1. Avstr. železničarski podporni sklad za vpokojence, vdove ali sirote. — 2. Moric baron Könnigswarterjeva ustanova za vdove in sirote in naposled v zadnji vrsti tudi za vpokojence. — 3. Ustanove za avstrijske železničarske invalide, oziroma tudi za njih vdove in sirote. — 4. Ferdinand Lindnerjeva ustanova in S. Hahnova ustanova za vdove po uradniku z malo pokojnino. — 5. Friderik Avgust Birkova ustanova za vdove in sirote prožnih čuvajev. — 6. Josip Dorekova ustanova za vdove z nizko pokojnino in večjim številom otrok. — 7. Franc Riesnerjeva ustanova za podporo

potrebne vdove po čuvajih. — 8. Elizabetna ustanova za ubogo uradniško vdovo. — 9. Baron Koturjeva ustanova za ubogo uradniško vdovo. — Prošnje, katere morajo imeti župnijsko ali županovo potrdilo o ubožnosti, je treba vlagati najkasneje do 10. oktobra 1918 pri istem uradu, patere mu je bil prosilec pred vpokojitvijo dodeljen.

Prosveta.

pr Koncert operne pevke gđe. Erme Žárske je kazal jako izbran in hkrati pester spored: češki (Smetana, Dvořák), ruski (Čajkovskij), slovenski (Lajovic, Pavčič), italijanski (Ponchielli), nemški (Meyerbeer, Strauss) skladatelji o bili zastopani z odličnimi skladbami, ki so bile izborne brez dvoma, samo z umetniškega vidika, brez vsakršne sence apela na druge uspehe kakor na uspehe, ki jih gola umetnost sama po sebi rodi brez vsakršnih kulis. Skoraj škoda se nam je zato zdelo, da nam je njena bogata, pestra, in za koncerte — vsaj za Ljubljano nenavadna oprema hotela to iluzijo podirala. Najboljše je pela Maláto: »Rad te imam« in R. Straussov: »Tajni poziv«. Očividno je bila vsa jdeloma indisponirana, tako da se je kljub veliki prožnosti njenega glasu, živemu, zvokemu timbru, krepkemu dramatičnemu življenju v najvišjih višinah in pa nekoliko v nižavo oprtem nastavku narahlo poznala mala utrujenost, tako da efekt ni bil tako zelo mogočen, kot bi bil ob ugodnejšem razpoloženju. Sicer je pa občinstvo z gromkim lopskanjem, več krasn. šopki dalo umetnici veliko priznanja za užitek, ki mu ga je očividno v obliki meri nudila. Gđe. Dana Koblerjeva ob klavirju je bila kot spremljevalka izborno. F. K.

Primorske novice.

Gorica. Po kratki in mučni bolezni je 18. t. m. v rezervni bolnišnici v Gorici umrl v cvetju mladosti c. kr. orožniški stražmojster Tomislav Duša.

Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici, registrovana zadruga z neomejenim jamstvom v likvidaciji, sklicuje drugi občni zbor z dnevnim redom, priobčenem v posebnem oglasu v današnji številki, v nedeljo, dne 6. oktobra t. l., ob 10. uri popoldne v Trgovskem domu, I. nadstropje, v Gorici. Ker dne 22. septembra 1918 sklicani občni zbor ni bil sklepčen, sklepal bo ta občni zbor o dnevnem redu brez ozira na visokost zastopanih deležev. Člani Trgovsko-obrtna zadruga se še posebej opozarjajo na ta važni občni zbor.

Razpisana služba. Pri okrajni sodnji v Ajdovščini se sprejme ženska ali moška pisarniška pomožna moč. Lastnoročno pisane prošnje opremljene z zadnjim šolskim spričevalom je vložiti pri imenovani sodnji tekom 8 dni. Zahteva se znanje strojepisja in slovenskega, nemškega ter po možnosti tudi italijanskega jezika. — C. kr. okrajna sodnja v Ajdovščini, dne 24. sept. 1918.

Ljubljanske novice.

Ij Umrl je v deželni bolnišnici profesor na tukajšnji državni obrtni šoli gospod Celestin Mis. Blag mu spomin!

Ij V nedeljo na Rožnik. Sveta Kozma in Damjan, zadnji shod to leto. Ob 9. uri popoldne duhovno opravilo, popoldne ob 4. uri litanije, obakrat darovanje za cerkev.

Izredna seja kluba občinskih svetnikov S. L. S. se vrši v soboto, dne 28. sept. točno ob 8. uri zvečer v posvetovalnici K. T. D., I. nadstropje. Prosi se polnoštevilne udeležbe!

Ij Odbor ljubljanskih društev S. K. S. Z. se je ustanovil 24. septembra 1918 kot pomožni odbor S. K. S. Z. Namen mu je, da nadzoruje in poživlja naše »Prosvete« v Ljubljani in v bližnji okolici ter jim določa smotreno, urejeno delo na prosvetnem polju. V odboru ima vsaka naša »Prosveta« dva zastopnika. Odbor se je sestavil tako-le: predsednik Jožef Pirc, podpredsednik Tomaž Tavčar, tajnica Greti Trtnik, tajničkin namestnik Ivan Lazar. — Zelo pripravljamo, naj se po ljubljanskem zgledu osnujejo taki odbori v vseh dekanjskih ali, če drugače kaže, potom primernih okrožjih.

Ij Glasbena Matica. Vabimo vse pevce in pevke na sestanek k otvoritvi sezije 1918/19 v ponedeljek, dne 30. t. m., v pevski dvorani ob 8. uri zvečer. Priglasje naj se v svrhu vpisovanja tudi novi pevci in dijaški zbor. K mnogoštevilni udeležbi vabi — odbor.

Ij Za tobačnih delavstva. Na sestankih naših strokovnih organizacij tobačnega delavstva, poročala sta poslanec Gostinčar in delavski tajnik Komljanec, se je sklenilo, da se odpošlje glavnemu ravnateljstvu spomenica, ki se bo pečala z rešitvijo vprašanja o preskrbi z živili in obleko, s preskrbo kuriva, z izboljšanjem razmer v tvorniški kuhinji in se utemeljila zahteva po

zvišanju plače za 100% z ozirom na sedanjostno dražino. Glede na aprovizacijo se je v primeri z zasebno vojno industrijo in z železničarji storilo s strani tobačne režije le malo, kar se pozna posebno pri tvorniški bolniški blagajni. Če tudi je padlo število delavstva vsled vpokojitev v tvornici od 2300 na okroglo 1200, je zdaj redno bolnih tobačnih delavcev in delavk 100 do 120: 8%, medtem ko je znašalo v mirnih časih merilo bolnikov 3%, dasi je »socialno misleče« glavno ravnateljstvo tobačne tvornice glede na pripoznanje bolnišnice izdalo naravnost drakonična navodila. Poleg bolnikov, ki dobivajo bolnišnice, pa ima trajno bolniški dopust brez bolniške podpore 150 do 170 delavcev in delavk, kar najboljšje osvetljuje posledice sijajne naše aprovizacije.

Ij Umrl so v Ljubljani: Marija Orehek, uradnikova vdova, 71 let. — Marija Pavšek, železostugarjeva žena, 36 let. — Franciška Remškar, vdova železničarja, 53 let. — Ivan Jereb, tobačni delavec, 16 let. — Ivan Petelin, mestni ubožec, 70 let. — Ivan Krhlihar, tkalec, 69 let. — Anton Mirtič, sin pekove vdove, 3½ leta. — Robert Götzl, sin trgovskega sotrudnika, 2 leti. — Terezija Boben, mestna uboga, 62 let. — Josip Janežič, tesarski pomočnik, 56 let. — Marija Bajec, sprevednikova vdova, 35 let. — Marija Ule, posestnikova hči, 33 let.

Aprovizacija.

a Oddaja svinjskega mesa. Mestna aprovizacija bo oddajala sveže svinjsko meso v nedeljo, dne 29. t. m., ob 6. uri zjutraj v cerkvi sv. Jožefa in na Poljanski cesti št. 15. Svinjsko meso dobe vse one stranke, ki kupujejo meso pri mesarjih po naslednjem redu: Na Poljanski cesti št. 15 one stranke, ki kupujejo meso pri mesarjih Toni, Josip Kozak, Jan, Marija Keber, Slovša in Milan Kozak. Ostale stranke prejmejo svinjsko meso v cerkvi sv. Jožefa. Stranka dobi na izkaznico za meso na vsako osebo po ¼ kg mesa. Kilogram stane 18 K.

a Prodajalci sladkorja se opozarjajo, da smejo oddati septembarske sladkorne izkaznice na magistratu šele tedaj, ko bodo že dobili nakazan sladkor za mesec oktober. Če bi pa komu sladkor za september primanjkoval, mora takoj prinesiti izkaznice v mestno posvetovalnico, da se preštejejo.

a Petroleje se sme oddajati na prvi odrezek A, B ali C karte le še do 30. septembra. Po prvem oktobru morajo trgovci takoj predložiti vse petrolejske odrezke v mestni posvetovalnici.

a Zelinate glave. Mestna aprovizacija je nabavila za ljubljansko prebivalstvo večjo množino zeljnatih glav. Delila jih bo strankam na izkaznice za krompir v telovadnici deške šole na Ledini. Vsaka stranka dobi lahko do 500 kg zeljnatih glav. Večja gospodarstva, gostilne, kuhinje in drugi zavodi, ki potrebujejo in žele več kakor 500 kg zeljnatih glav, naj se javijo v pisarni mestne aprovizacije na Poljanski cesti št. 13. Mestna aprovizacija jim bo dostavila primerne množine zeljnatih glav na dom. Kilogram zeljnatih glav stane 56 vinarjev. Stranke I. okraja pridejo na vrsto v soboto, dne 28. t. m., v ponedeljek, dne 30. t. m. in v torek, dne 1. oktobra. Določen je ta-le red: v soboto, dne 28. t. m. dopoldne ob 8. do 9. ure št. 1 do 50, od 9. do 10. ure št. 51 do 100, od 10. do 11. ure št. 101 do 150, popoldne od pol 2. do pol 3. ure št. 151 do 200, od pol 3. do pol 4. ure št. 201 do 250, od pol 4. do pol 5. ure št. 251 do 300, od pol 5. do pol 6. ure št. 301 do 350. — V ponedeljek, dne 30. t. m. dopoldne ob 8. do 9. ure št. 351 do 400, od 9. do 10. ure št. 401 do 450, od 10. do 11. ure št. 451 do 500, popoldne od pol 2. do pol 3. ure št. 501 do 550, od pol 3. do pol 4. ure št. 551 do 600, od pol 4. do pol 5. ure št. 601 do 650, od pol 5. do pol 6. ure št. 651 do 700. — V torek, dne 1. oktobra dopoldne ob 8. do 9. ure št. 701 do 750, od 9. do 10. ure št. 751 do 800, od 10. do 11. ure št. 801 do 850, popoldne od pol 2. do pol 3. ure št. 851 do 900, od pol 3. do pol 4. ure št. 901 do 950, od pol 4. do pol 5. ure št. 951 do 1000, od pol 5. do pol 6. ure št. 1001 do konca. Stranke opozarjamo, naj se drže točno predpisanege reda. Zelja je toliko v zalogi, da ga ne bo za nikogar zmanjkalo.

a Meso na zelene izkaznice B št. 801 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 801 do konca prejmejo meso v soboto, dne 28. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: od 1. do pol 2. ure št. 801 do 1000, od pol 2. do 2. ure št. 1001 do 1200, od 2. do pol 3. ure št. 1201 do 1400, od pol 3. do 3. ure št. 1401 do 1600, od 3. do pol 4. ure št. 1601 do 1800, od pol 4. do 4. ure št. 1801 do 2000, od 4. do pol 5. ure št. 2001 do 2200, od pol 5. do 5. ure št. 2201 do 2400, od 5. do pol 6. ure št. 2401 do konca. Kilogram stane 280 K.

a Inozemsko meso. Mestna aprovizacija ljubljanska bo oddajala inozemsko meso v soboto, dne 28. t. m. in v ponedeljek, dne 30. t. m. dopoldne v cerkvi sv. Jožefa in sicer od 7. do pol 9. ure za privatne stranke, in od 9. ure dalje za gostilničarje.

a Aprovizacija južne železnice. Prosi se, da naj pridejo v soboto, dne 28. septembra, po zelje tisti, ki so ga naročili. Cena je 56 vin 1 kilogram.

Pozabila se je včeraj zjutraj v električnem voz rujava usnjata ročna torbica. Pošten najditelj se prosi, naj jo odda proti nagradi Trnovski pristan 4.

Priletel je ptiček. Kdor pogreša ptička iz kletke, naj se oglasi v trgovini pri »Gorenjki«, Pogačarjev trg 3.

Kdo izmed vračajočih se ruskih ujetnikov kaj ve o **IVANU KRAJNC**, ki je služil pri 97. pešp. 12. stot., doma iz Topola, pošta Begunje pri Cerknici. Pogreša se od 26. avgusta 1914. Poizvedovalni urad »Rdečega križa« je sporočil, da se nahaja imenovan v ruskem ujetništvu brez navedbe kraja. Stroške za sporočilo povrne njegov oče Andr. Krajnc v Topolu, p. Begunje p. Cerknici, Kranjsko.

Kupim zamaške in vreče

in plačam za nove zamaške K 110.— za kilogram, stare, zavrtane, a ne zdrobljene K 65.— za kilogram, dolge šampanjske zamaške, ne umetno blago, K 1.— za komad, in za vreče kron 14.— za komad. — Prevzamem vsako množino proti prejšnji vpslatvi vzorca in aviso po povzetju. 2871

E. Landskroner
mesto za nakup vreč in zamašk
Gradec, Lendkai 15.

Resna ženitev.

Vdovec, 50 let star, z lepim premoženjem, v lepem prometnem kraju na Kranjskem, se želi poročiti s 35—45letno gospodično ali vdovo brez otrok. — V poštev pride le dobra gospodinja, ki se razume na obsežnejše gospodinjstvo, kuhinjo in ekonomijo. — Denar ne igra vloge. — Le resne ponudbe s sliko vred naj se pošljejo na upravo »Slovenca« pod šifro: »RESNA ŽENITEV« 3472. Tajnost zadržana. Slika se vrne.

Ženitev.

C. kr. drž. poduradnik na samostojnem vodilnem mestu na deželi z dobro lastno aprovizacijo, želi v svrhu takojšnje poročitve znanja z vdovo brez otrok ali gospodično v starosti od 32 let naprej, vendar samo s posestnico v kakem mestu ali kopalšču Kranjske, Primorja, Štajerske ali Hrvaške, oziroma v bližini teh mest. Cenjene ponudbe pod šifro: »RESNOST« 3535 na upravo »Slovenca«.

Srne, divje kože

in druge divjačine kupuje po najvišji ceni restavracija »SLON« y Ljubljani.

RESNA ŽENITNA PONUDBA.
Samostojen, inteligenten obrtnik, 35 let star, neoporečne preteklosti, z 10.000 K prihranjenega premoženja in s pohištvo, pozneje še nekaj dote, v prijaznem malem mestecu z dobro situirano okolico na štajerskem, se želi v svrhu ustanovitve lastnega doma seznaniti z mladenko ali vdovo s primernim premoženjem. Eventuelno se tudi priženi na posestvo z gostilno, žago ali kaj podobnega. — Le resne ponudbe, ako mogoče s sliko, se prosijo prijazno pod »Zvestoba za zvestobo« na upravo »Slovenca« pod št. 3525. — Tajnost zasigurana.

KUPIM IN PLAČAM za vreče

po kakovosti in velikosti do 17 K komad. skublji, svilu, svilene niti in svilu v štrnlah do 400 K za 1 kg.

za embolažo iz jule in razirgane vreče plačujem najvišje dnevne cene.

Prevzamem vsako množino proti vpslatvi vzorca po povzetju na moje stroške.

Pismena, brzojavna in telefonska vprašanja rešujem najtočneje in brezplačno.

HENRIK KREISEL
GRADEC, le Keplerstraße 84 a. f.
Telefona št. 4102 interurb. 3541

Poskrbite že sedaj za svojo potrebstino

žveplenegega prahu

ker bo vsled neprestanih transportnih težkoč nemogoče pravočasno dobaviti žvepleni prah.

99% čisti sicilj. žvepleni prah

in 65/70 % sivi žvepleni prah od 100 kg višje v vsaki množini.

»Vaterländ. Handels- und Verkehrs-Akt.-Gesell.

Buda post V., Akademica ut. 20,
Naslov za brzojave: Grossist.

Iščem poštenega

fanta

uporabnega za vsako delo v trgovini, lahko tudi samo za popoldne. Oglasi naj se v trgovini v Ljubljani, Stari trg št. 7.

Popolnoma novo, še nič rabljeno

pohištvo

ZA SPALNO SOBO se takoj PRODA. Kje, pove upravništvo »Slovenca« pod št. 3539.

Nujno se potrebujejo izurjene ženske pisarniške pomožne moči, kuharice in natakarice

za častniške kuhinje in za moštvo za različna poveljstva v zasedenem ozemlju Italije in za Kranjsko. Pomožne moči, ki še nimajo 20 let, se ne sprejemajo; tiste, ki so med 20 in 24 letom, morajo imeti pismo dovoljenja staršev oz. varuha, da smejo vstopiti v vojaško službo. Natančnejša pojasnila daje c. kr. zglasilnica za ženske pomožne moči soške armade v LJUBLJANI, NARODNI DOM. — 3518

PRODA SE 5000 litrov

jabolčnika

skupaj ali posamezne sode. Kje, pove upravništvo »Slovenca« pod št. 3540, ako znamka za odgovor.

PRODAJO SE 3542

3 prašiči

za rejo, spomladanci. Več se poižve pri A. ZORMAN, Ljubljana, Stari trg št. 32.

PRODA SE napol pokrita

KOČIJA

z usnjato streho, olinatimi osi, upreže se lahko eden ali dva konja. Poižve se pri FRANCU WISJAN, LJUBLJANA, Kolodvorska ulica št. 25. 3543

Svinjsko masl

zamenjam za pristno Neslejevo ali Widrovo moko za otroke. Ponudbe naj se pošljejo na upravništvo »Slovenca« pod šifro »Nestle-J.-H.« 3533.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo, sprejema hranilne vloge vsak delavnik popoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po tako, da dobe le-ti od vsake 100 kron čistih 4 krone »Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago posojilnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadržnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najbolje.

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1917 nad 34 milijonov kron.

Pri ravnateljstvu vojno-kreditnega zavoda za južno vojno okrožje v Celovcu razpisana so za novo osnovani kontrolni oddelek

3 mesta za inženirje

in sicer: za stavbinstvo (Hochbau), za strojništvo (Maschinenbau) in za kulturno stroko (Kulturingenieur). — Reflektanti naj vpošljejo svoj ofert z obširnimi curriculum vitae z navedbo, koliko plače zahtevajo, ravnateljstvu v Celovcu, Villacherstraße št. 6 ali pa naj se, čim možno, osebno zglasijo. 3391

PREDPASNIKI

za moške, ženske in otroke

iz prima švedske celuloze, izborna pralne kakovosti:

Predpasnik za moške, prima	K 12'50 komad
Predpasnik za moške iz prima konopn.	» 21'50 »
Predpasnik za moške, neporušen, zjamčeno nepremočljiv, zelo širok in zelo velik	» 30'— »
Predpasnik za ženske, gladek, moder, brez naprsnika	» 8'50 »
Predpasnik za ženske, gladek, moder, zelo velik in širok, brez naprsnika	» 20'— »
Predpasnik za ženske, gladek, moder, z naprsnikom	» 18'50 »
Predpasnik za ženske, potiskan, brez naprsnika	» 10'50 »
Predpasnik za ženske, potiskan, zelo velik in širok	» 22'— »
Predpasnik za ženske, potiskan, z naprsnikom	» 20'50 »
IZ POVOŠČENEGA BLAGA, gospodinjinski predpasnik brez naprsnika	» 19'— »
IZ POVOŠČENEGA BLAGA, praktični gospodinjinski predpasnik z naprsnikom, brez nosilcev	» 33'— »
Imitacija usnja, predpasnik za deklice od 9 do 14 let	» 18'— »
Imitacija usnja, predpasnik za otroke od 5 do 8 let	» 15'— »
Obleka iz staničnega blaga za DELAVCE IN MONTERJE, modra, prima gradl	» 86'— »
Delovni plašč iz staničnega blaga, moder	» 68'— »
Brisače iz staničnega blaga za KUHINJO	» 42'— »

Pošilja le po povzetju, kolikor v zalogi, in po redu došlih naročil

Oton Katz, tkalnica in tovarna predpasnikov

3545 PRAGA I., ZELTNERGASSE 14/17.

Občni zbor

Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici,

registrovane zadruga z neomejenim jamstvom v likvidaciji, sklican na dan 22. septembra 1918 ob 10^{1/2} uri popoldne, ni bil sklepčen. Vsled tega se sklicuje v smislu pravil na

nedeljo, dne 6. oktobra 1918

ob 10. uri popoldne v Trgovinskem domu v Gorici (I. nadstr.) drug občni zbor, kateri sme sklegati brez ozira na visokost zastopanih deležev, z istim dnevnim redom, in sicer:

1. Poročilo likvidacijskega odbora.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnih računov za leta 1914 — 1917.
4. Volitev likvidacijskega odbora in nadzorstva.
5. Obnoveitev nepremičnin, prodaja nepremičnin.
6. Morebitni predlogi.

Člani Trgovsko-obrtna zadruga se vljudno vabijo, da se važnega občnega zbora vdeležijo ter se izkažejo ob vstopu z deležno knjižico ali s kako drugo izkaznico.

3549 Likvidacijski odbor.

Christofor učni zavod

Miklošičeva ulica 8, dvoriščno poslopje

oddelek: moderni jeziki

otvarja v šol. letu 1918/19. s

1. oktobrom t. l.

od 6—7 ure zvečer naslednje tečaje:

ponedeljek, sredo: **laščina**,

torek, četrtek: **francoščina**,

četrtek, sobota: **angleščina**.

Vpisovanje začasno v trafiki

hotela »Union«.

SAMOSTOJNA KUHARICA išče

službe kot

gospodinja

h kakemu gospodu. Naslov pove upravništvo »SLOVENCA« pod št. 3552.

Dijak učiteljskega

se sprejme na hrano in stanovanje

ozir. samo na stanovanje. Naslov pove

uprava »Slovenca« pod št. 3547.

Lokal na prometnem kraju se

zamenja za lokal pri-

praven za delavnico; istotam se sprejme

za mehanično obrt.

učenec Poižve se pri

upravnistvu »Slovenca« pod št. 3551,

ako znamka za odgovor. :-

ZAHVALA.

Za premnože dokaze iskrenega sočutja, ki so nama došli povodom nenadne smrti najinega srčnoljubljenega brata, gospoda

KAROLA ZOTMANN
c. kr. deželnosodnega svetnika,

izrekava tem potom vsem svojo najsrčnejšo zahvalo.

Posebej pa se zahvaljujeva tovarišem in prijateljem blagopokojnikovim za mnogobrojno čaščeče spremstvo na njega zadnji poti, ter pevskeemu zboru »Glasbene Matice« za ganljivi, tolažbe-polni žalostinki.

FRANCE in ANTON ZOTMANN.

UČITELJSKI ZBOR c. kr. državne obrtne šole naznanja, da je njegov prezasluzni, mnogoletni član, gospod

CELDA MIS

C. KR. PROFESOR VII. ČINOVNEGA RAZREDA,

preminul v sredo, dne 25. t. m., zvečer ob 8. uri.

Pogreb se vrši v soboto, dne 28. t. m., popoldne

ob 4. uri iz dež. bolnice na pokopališče pri Sv. Križu.

Učenci so izgubili v pokojniku ljudomilega, vestnega učitelja, profsorski zbor ljubega in zvestega tovariša, cerkvena umetnost izbornega strokovnjaka in neumornega sotrudnika.

Zagotovljen mu je hvaležni in trajni spomin.

V LJUBLJANI, dne 25. septembra 1918.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem prežalostno vest, da je naš dobri soprog, oče, stari oče, brat, stric in svak, gospod

Jakob Jezeršek

zasebnik

danes dne 26. septembra 1918 ob 1. uri popoldan po dolgi mučni bolezni v 83. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega rajnega se vrši v soboto dne 28. septembra ob 5. uri popoldan iz hiše žalosti Novi Vodmat, št. 166 na pokopališče k svetemu Križu.

Novi Vodmat-Ljubljana, dne 26. septembra 1918.

3548

Zalujoče rodbine:

Jezeršek, Kregar, Cerkvenik, Peterlin, Leopold in Jančigaj.

Brez posebnega obvestila,

Otroci Celestin, Julius, Franta, Svatopluk, Andula in Vlasta naznanjajo, da jim je usoda ugrabila njih najdražje bitje, predragega papana

CELESTIN-a MIS-a

c. kr. profesorja in posestnika

Pogreb se vrši v soboto dne 28. sept. ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice v deželni bolnici.

LJUBLJANA, dne 27. sept. 1918.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.